

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Десятий випуск збірника наукових праць «Українська біографістика» органічно продовжує традиції цього видання, як провідного в Україні друкованого органу у галузі теорії, методики та практики біографічних досліджень, біобібліографії, формування електронних біобібліографічних ресурсів, а також апробації різних форм і жанрів наукових історико-біографічних досліджень, що у попередній період вже здобуло позитивну оцінку фахівців. Відтак, опубліковані у збірнику статті є результатом творчої співпраці колективу вчених і спеціалістів, які впродовж тривалого часу тісно співпрацюють із Інститутом біографічних досліджень НБУВ і витворили навколо нього спільноту однодумців.

Матеріали збірника відзначаються новизною порушених наукових проблем і дослідницьких підходів, свідчать про подальше розгортання та поглиблення студій із проблематики, що раніше не була предметом вивчення українських учених-біографістів. Йдеться, насамперед, про обґрунтування сучасних теоретичних підходів до феномену «колективної біографії» як відображення в біографіці сукупного об'єктивного зрізу історичного, соціального, культурного тощо буття поколінь, значних чи локальних соціальних і професійних груп, які розуміються біографістом як частина «колективного портрета» нації. Новаторськими є також підходи до функціонування у сучасному соціально-культурному та науково-

інформаційному просторі поняття «наукової біографії» як об'єкту та методу біографістики, а також новітнє розуміння ролі та місця біографіки в соціальних комунікаціях, зокрема мережевих. Йдеться, насамперед, про місце біографічної інформації у світовому інформаційному просторі та методи її обробки, соціальні функції, бар'єри та форми джерел у суспільствах різного типу. Зазначеній проблематиці присвячені вміщені у першому розділі збірника «Теоретичні і методичні проблеми біографічних досліджень» статті В. І. Попика «Коллективний портрет нації в Інтернеті: новітній соціально-культурний і соціально-психологічний феномен», С. М. Ляшко «Поняття «Наукова біографія» у контексті теорії та методики біографічних досліджень: наскільки варто керуватися змістом поняття «наукова біографія» та Ю. В. Вернік «Біографічна інформація як об'єкт соціальних комунікацій сучасного суспільства».

Окремішнє місце у збірнику посіла нова тематична рубрика «Коллективна біографія»: грані розуміння», що містить матеріали біографічних досліджень, підготовлені за результатами доповідей і дискусій на Дев'ятих Біографічних читаннях «Коллективна біографія» як форма інтелектуального портрета українського суспільства» (Київ, червень, 2013 р.). Вона покликана стати камертоном усього збірника, задаючи тон і напрямок бачення матеріалів інших рубрик, коли доля окремого достойника розуміється та прочитується не як окремішнє, локальне явище, а бачиться в сукупності максимальної кількості зв'язків, на тлі часу, у відлунні долі і діянь інших людей. Статті цієї рубрики охоплюють різні проблемно-тематичні зрізи осмислення колективного життєпису, спільної долі діячів української суспільно-політичної, наукової, мистецької громад: генералітету українського походження в дореволюційній Росії (Т. В. Чухліб), кримсько-татарської спільноти (А. А. Зедерейчук), родинної (О. Є. Ємчук – про родину Маслових, В. А. Студінський – про родину Мрочковських) і фахової (А. С. Литвинко – про оточення М. М. Боголюбова) наукової спільноти тощо. Ці

праці покликані окреслити коло подальших біографічних пошуків, спонукати науковців до поступового відходу від узвичаєної лінійної біографії на користь біографії стереоскопічної, від накопичення фактів, до їх синтезу й аналізу. Бо лише в багатомірному відображенні, в цілісності зв'язків і яскравості деталей долі українських достойників перестануть слугувати тьмяним тлом буття сусідніх народів, а стануть живим і багатобарвним світом української історії.

Відтак, визначальною рисою цього збірника є те, що науково-біографічні нариси, вміщені у традиційній для збірника рубриці «Біографічні та генеалогічні розвідки» позначені відходом від «лінійного» викладу біографічних даних на користь нових дослідницьких підходів, проблемного розгляду персоналій тощо. Дослідження про С. Кушніренка (Н. І. Моренець), Є. С. Бурксеру (О. Л. Якимюк), Миколу Ковалевського (Ю. О. Яковлєв), Ф. Г. Туманського (О. О. Тригуб), О. Я. Кониського (Л. В. Домбровська), І. О. Рудичіва (Я. М. Матросов) не лише повертають до української національної спадщини все ще маловідомі, або досі однобоко висвітлювані імена, а й порушують дискусійні питання вивчення життєвого та творчого шляху визначних діячів освіти, науки та культури.

Так само широко та різнобічно, з акцентом на намаганні синтезувати усі соціокультурні та психологічні феномени окремої особистості в її органічних зв'язках із соціумом, представлені персонажі та окреслені їх буттям проблеми у рубриці «Історія і культура крізь призму біографіки». Йдеться про специфіку розвитку українського бібліотекознавства, книгознавства й бібліографії в еміграції, прочитувані крізь долю Павла Зленка (Т. І. Ківшар) та еміграційні будні Євгена Чикаленка (Ю. О. Бойко), відгомін публіцистичної діяльності Сергія Єфремова у пострадянській гуманітаристиці (С. Г. Іваницька, Т. В. Єрмашов), діяльність Української Вільної Академії наук та Наукового товариства ім. Шевченка в особах його видатних діячів (Михайла Ветухіва, та Степана Томашівського відповідно) (І. В. Валявко, Н. В. Халак).

Окремо слід наголосити повернення на сторінки збірника такого важливого напрямку вітчизняної біографістики як дослідження взаємовпливів церковних і світських наративів у долях духівництва та Отців Церкви. Йдеться, зокрема, про вплив вихованців Казанської духовної академії на розвиток української науки 1920–1930-х рр. (Л. Ю. Медовкіна) та неогуманістичне бачення у межах довідкової біографіки типу «Людини Віри» на прикладі потрактування постаті Августина Гіппонського (Н. П. та Я. Ю. Марченко).

Уже традиційно значну увагу приділено в збірникові вивченню методологічних засад та узагальненню практичного досвіду роботи зі створення електронних біобібліографічних ресурсів, насамперед, – щодо забезпечення реалізації проекту формування Інститутом біографічних досліджень НБУВ спільно з Українським мовно-інформаційним фондом НАН України масштабного електронного науково-інформаційного ресурсу – «Українського національного біографічного архіву», покликаною задовольнити зростаючі потреби сфер освіти, науки, культури, державного управління, створити основу для консолідації в Україні віртуального «дослідницького простору» як знаряддя творчої співпраці вчених-біографістів і аматорів із різних регіонів країни та зарубіжжя. Так, О. М. Яценко порушує проблеми уніфікації внесення інформації про особу типу ім'я/прізвище до комп'ютерної бази даних «Персоналії». Т. В. Котлярова аналізує персоналії представників роду Марковичів (Маркевичів) в Українському національному біографічному архіві та пропонує способи усунення недоліків, що виникають при занесенні подібних персоналій. Н. І. Любовець новаторськи розкриває мемуари як складову електронних ресурсів бібліотек і пропонує реальні кроки щодо створення вітчизняного електронного ресурсу «Українська мемуаристика». С. В. Муріна репрезентує інформаційне наповнення зарубіжних веб-сайтів історико-біографічною інформацією про українських діячів минулих поколінь і наших сучасників, акцентуючи на представленні українців на англійських, німецьких і польських сайтах.

Низку наукових праць присвячено розкриттю джерельної бази української біографістики, зокрема, бібліотечного фонду Немирівської чоловічої гімназії (Т. Р. Кароєва (Соломонова) та бібліотеки архімандрита Антонія (Петрушевського) в складі фондів НБУВ (О. В. Заєць).

Аби наголосити важливість і нагальність проблематики джерельної бази та історіографії біографічних досліджень у Україні, а також спонукати наукову спільноту до написання біографій біографістів, ми започаткували окрему рубрику «До історії біографічних досліджень в Україні», нині представлену роботою О. С. Цимбали про Миколу Голубця.

Редакційна колегія «Української біографістики» висловлює сподівання, що опубліковані у збірнику дослідження таматеріали сприятимуть активізації зацікавленого обговорення спеціалістами актуальних проблем розвитку біографічних студій, розширенню їх тематичного діапазону, впровадженню нових дослідницьких підходів і методик, подальшому згуртуванню українських істориків, культурологів, біографістів, краєзнавців, професіоналів та аматорів навколо Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та Українського біографічного товариства.

Редакційна колегія закликає до співробітництва науковців і спеціалістів архівних, музейних, бібліотечних установ, які займаються дослідженнями у галузі біографістики. З розгортанням відкритого для користувачів мережі Інтернет електронного «Українського національного біографічного архіву», формуванням на його веб-сайті довідкових науково-інформаційних біографічних ресурсів, електронної бібліотеки біографічних видань і персональних сторінок дослідників-біографістів можливості такої співпраці будуть суттєво розширені та сприятимуть консолідації наукового співтовариства.